

2007-04-26

enligt sändlista

Ändring av beslut den 4 februari 2003 med dnr 32-3754/02 om utbildning för tillhandahållande av läkemedel för djur

Bakgrund

För att en veterinär ska få tillhandahålla läkemedel till djurvårdare och annan personal som arbetar inom t.ex. djursjukhus, djurkliniker, djurparker och seminorganisationer ska dessa uppfylla de kunskapskrav som Jordbruksverket föreskrivit i 28 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:57) om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård. Kunskapskravet ska uppfyllas genom att personalen ska genomgå en av Jordbruksverket godkänd kurs. Jordbruksverket har tagit fram ett förslag till kursplan.

Den som vill anordna kurser ska skicka in förslag till kursplan för Jordbruksverkets godkännande. Personal på kliniken ska kontakta sin veterinär för information om lämplig kursanordnare.

Utbildningens genomförande

Kursen ska omfatta minst tio timmar och avslutas med en examination enligt bilaga 1. Inom de fastställda timmarna kan en viss variation förekomma för olika verksamheter beroende på omfattning och deltagarnas tidigare kunskaper och erfarenheter.

Jordbruksverket har ansett att tio timmar är en lämplig längd eftersom man då har möjlighet att varva teori och praktik. Kursen kan hållas vid ett flertal kvällsträffar eller under heldagar. För person som gått utbildning men önskar ha godkänd kurs för flera djurslagsgrupper (t ex smådjur och stordjur) kan entilläggskurs genomföras för ytterligare djurslag. Denna ska omfatta minst fem timmar.

För finansiering och genomförande av kursverksamheten ansvarar kursanordnaren. Vid behov får en kursavgift tas ut.

Utbildningen ska avslutas med examination. En kursdeltagare som blivit godkänd vid examination ska få ett kursintyg från kursanordnaren. Intyget ska innehålla uppgifter om deltagarens namn och personnummer, datum för kursens genomförande och Statens jordbruksverks diarienummer för kursplanens godkännande. Detta intyg ska vara tillgängligt hos personal och kunna visas upp för den veterinär som tillhandahåller läkemedel och för tillsynsmyndigheterna. Personal som har fått godkänt intyg på kursen och som hanterar läkemedel t.ex. på djursjukhus eller klinik ska kontinuerlig uppdateras med nya behandlingsmetoder och förändring i läkemedelsanvändning.

Det är alltid förskrivande veterinär som har ansvaret och ska göra den slutgiltiga bedömningen om personal har tillräcklig kompetens och är uppdaterad när det gäller förhållanden som ändrats efter utbildningen.

I detta ärende har bitr. avdelningschefen Karin Åhl beslutat. Veterinärinspektören Kinfe Girma har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också deltagit enhetschefen Nils-Åke Fag och juristen Ulla Thofelt-Gynne.

Karin Åhl

Kinfe Girma

Kursplan för tillhandahållande av läkemedel för djur

Deltagare: Djurvårdare och andra anställda som har för avsikt att behandla djur efter veterinärs ordination på t ex djursjukhus, djurkliniker och djurparker samt anställd personal inom seminorganisationerna.

Upplägg: För att uppnå ett bra resultat bör olika kurser arrangeras beroende på vilken grundkunskap kursdeltagarna har och i vilken slags verksamhet de kommer att vara verksamma. Kursdeltagarna kan delas in i följande grupper:

1. Personer med mycket kunskap och erfarenhet inom djursjukvård/sjukvård
2. Personer med något mindre erfarenhet inom djursjukvård/sjukvård samt
3. Husdjurstekniker.

För de två första grupperna bör två olika kurser hållas beroende på vilka djurslag deltagarna arbetar med – en för smådjur (hund, katt, marsvin, råtta m fl) och en för stordjur (häst, djurparksdjur m fl). Antalet deltagare bör begränsas till omkring 20 deltagare per kursomgång.

Mål: Efter genomgången kurs skall deltagarna ha förvärvat tillräckliga kunskaper och färdigheter för att använda läkemedel och kunna behandla djur efter veterinärs ordination. I målet ingår kunskaper om:

- vilka generella bestämmelser som finns,
- grundläggande kunskaper om hur djur fungerar (anatomi och fysiologi),
- hur läkemedel påverkar djur (generellt för cytostatika, antibiotika, bedövningsmedel mm),
- hantering och förvaring av läkemedel,
- biverkningar och resistens,
- rests substanser och karenstider (gäller livsmedelsproducerande djur),
- journalföring samt
- arbetsmiljörisker vid hantering av läkemedel

Lärare: Kursens huvudlärare skall vara veterinär med stor kunskap inom berörda ämnesområden och djurslagen ifråga samt känna väl till regler för läkemedelsanvändning i Sverige. Personer som inte har veterinär bakgrund, men som har stor kunskap och erfarenhet inom olika delmoment kan också delta i undervisningen.

Djur och övrigt övningsmaterial: Djur eller annat likvärdigt material bör användas för färdighetsträning för att möjliggöra övning i acceptabel omfattning (t ex dissektion av döda djur för demonstration, palpation av levande djur mm). Levande djur, video och bildmaterial kan med fördel användas vid övning om hur man håller och förbereder inför en medicinering. När det gäller träning av injektionsteknik skall olika former av övningsmodeller helst användas i stället för levande djur. När levande djur används i undervisningen skall 19 § djurskyddslagen (1988:534) följas.

Läkemedel märkta med apoteketikett, doseringsangivelse, eventuell bipacksedel samt andra upplysningar och tillbehör bör finnas tillgå för demonstration och övning.

Timplan: Undervisningstid för olika moment i minuter

Ämnen Teori Övning/

Demonstration

Summa

1. Föreskrifter (bestämmelser) 60 min - 60 min
2. Anatomi och fysiologi 40 min 40 min 80 min
3. Farmakologi och läkemedelsmetabolism 80 min - 80 min
4. Dosering, hantering och metoder för att tillföra läkemedel. Förvaring av läkemedel samt hantering av läkemedelsrester och annat avfall 80 min 80 min 160 min
5. Biverkningar och antibiotika/anthelmentika-resistens 40 min - 40 min
6. Restsubstanser och karenstider 40 min - 40 min
7. Journalföring 40 min 40 min 80 min
8. Examination 60 min - 60 min

Totalt Teori 460 min (7 tim och 20 min), praktik 160 min (2 tim och 40 min) 600 min (10 tim)

Riktlinjer för kursens innehåll för de olika punkterna

1. Föreskrifter (bestämmelser)

Kursen skall belysa de lagar och förordningar som finns inom området till exempel djurskyddslagen, Allmän veterinär instruktion, Läkemedelslagen och Läkemedelsförordningen, Lag om provtagning. Mer detaljerad information skall ges om de föreskrifter som reglerar användning av läkemedel inom djursjukvård; C15, H65, C22 och läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande och utlämnande av läkemedel m.m. (receptföreskrifter) samt arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2000:4 och AFS 1999:11). Dessutom skall Jordbruksverkets, Livsmedelsverkets, Läkemedelsverkets och Länsstyrelsernas roll inom kontroll och tillsynsverksamhet när det gäller läkemedelsanvändning belysas. Kursdeltagarna skall även få en kort information om gällande EU-regler.

2. Anatomi och fysiologi

Djurets anatomiska uppbyggnad, kroppens fysiologiska system och funktion under normala förhållande och vid sjukdom illustreras (givetvis kan inte alla djurslag representeras, varför en generell illustration på ett valt djurslag kan exemplifiera). Kroppens egna försvarsmekanismer skall diskuteras vilket är ett bra informationssystem för att undvika onödiga behandlingar och därmed läkemedelsresistens.

3. Farmakologi och läkemedelsmetabolism

Kursen skall ge kunskaper om läkemedelns ursprung och hur de är utformade. De skall dessutom innehålla en kort beskrivning av läkemedelseffekter och läkemedlets nedbrytning i kroppen. Hur läkemedlet metaboliseras och på vilka vägar det elimineras från kroppen (absorption, distribution, metabolism och elimination) ska tas upp. Därtill bör farmakologiska effekter av t ex penicillin, cytostatika mm. presenteras. Här bör också naturläkemedel och extempore beredda läkemedel diskuteras och definieras.

4. Hantering, dosering och tillförsel av läkemedel. Förvaring av läkemedel samt hantering av läkemedelsrester och annat avfall.

Här skall anges allmän information om hur läkemedlet skall användas och förvaras, t.ex. dosering, sanitära problem och skyddsupplysningar (anvisningar) vid läkemedelsanvändning samt vikten av hanterings- och skyddsinstruktioner ur arbetsmiljösynpunkter.

Kursen skall vidare ge kunskaper om läkemedels sammansättning och vissa definitioner; kunskap om metoder för att tillföra läkemedel (på huden, peroralt, subkutant och intramuskulärt samt intravenöst av) och riskerna med en felaktig injektion. Vad som skiljer den ena metoden från den andra (fördelar och nackdelar) och varför en viss metod för olika behandlingar och läkemedelstyper bör väljas skall tas upp, liksom information om de olika läkemedelsformerna (tabletter, kapslar, injektionsvätska, granulat, fodermix, salvor, lösningar och vacciner).

Kursen skall dessutom ge kunskap om hantering av olika material/utrustningar och dosering, i samband med tillförsel av läkemedel, risker i anslutning till detta samt märkning av behandlade djur. Hållbarhet för öppnad läkemedelsförpackning, risk för bakterietillväxt i injektionslösningar, desinfektion av kork, anteckning om brytningsdatum och förvaring i kyla m.m. bör kommenteras. Kursen skall även ta upp hur läkemedlet i övrigt påverkas av temperatur, sol och fuktighet. När det gäller säkerhetsanordningar skall kursen upplysa om att läkemedel skall förvaras i låsbart skåp.

Kursdeltagarna skall få kunskap om arbetsmiljö, hantering av läkemedelsrester och annat avfall samt miljöeffekter av läkemedel.

5. Biverkningar och antibiotika-/anthelmentika-resistens

Detta avsnitt skall ge kunskaper om de problem som kan uppstå vid läkemedelsanvändning, t ex feldosering, förväxling av läkemedel, konkurrerande läkemedel eller biverkningar av läkemedlet vid vanlig användning mm. Kursen skall dessutom ge information om hur man upptäcker biverkningar och hur man då skall gå till väga. Det är viktigt att kursdeltagarna får kunskap om hur man förebygger/motverkar läkemedelsresistens. Information om att vissa bekämpningsmedel kan ge biverkningar bör ingå.

6. Restsubstanser och karenstider

Detta avsnitt skall framför allt ingå i de kurser som gäller livsmedelsproducerande djur. Undervisning skall ge kunskap om skadliga läkemedelsrester från läkemedel i livsmedel t.ex. att antibiotika kan medföra livsfara för allergiker, samt skillnaden mellan gränsvärde och karenstid. Det är viktigt att ta upp betydelsen av behandlingsbevis och diskussion om MRL-förordningen.

7. Journalföring

Kursen skall motivera journalföring och ge kunskaper i vilka regler som gäller t.ex. hur länge en journal skall arkiveras. Praktisk träning i hur man fyller i en läkemedelsjournal skall genomföras.

8. Prov

Provet ska vara skriftligt.

Övningsuppgifter och det praktiska arbetet

Övningar ges med illustrerade exempel och olika problemlösningar. Träning i att bl.a. kunna tolka de aktuella föreskrifterna, definiera olika läkemedel och deras användning skall ingå. Kursdeltagarna skall kunna omsätta inlärd kunskap praktiskt. Tillräcklig träning skall ges av att blanda till omedelbart före användning och dosering av läkemedel genom övningsfrågor/doseringsövningar samt hantering av läkemedel och läkemedelsrester. Om det föreligger svårigheter att genomföra övning eller prov i praktiska moment i grupp kan delar av detta genomföras i den vanliga verksamheten under veterinärs överinseende.